

imagination and logic of thinking. It is undeniable that knowledge is transmitted in the form of verified and scientifically sound information and reflects the intellectual activity of man based on knowledge. At each stage of the development of society, humanity in various forms has accumulated knowledge about the world and man himself. As a result of knowledge of reality, society gained new knowledge. Thus, the process of movement of human thought from ignorance to knowledge is called cognition. Cognition is based on the reflection of objective reality in the human mind in the process of his social, industrial, scientific and environmental activities.

The activity-creative component is the driving force of self-development of the individual and is considered through the prism of such creative qualities as: activity, ingenuity, originality, compromise, improvisation, reflexivity.

Key words: *ecological competence, structure of formation of ecological competence, motivational-value, cognitive and activity-creative components, biology teachers.*

УДК 37.013.42

Олена Огієнко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-3089-6288

DOI 10.24139/2312-5993/2022.02/148-159

ІНШОМОВНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА

Метою статті стало визначення сутності та специфічних особливостей іншомовної професійної підготовки. Окреслена мета дослідження зумовила вибір комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, а саме: теоретичний аналіз наукової та методичної літератури, структурно-функціональний, структурно-логічний аналіз, пошукові методи. Проаналізовано й визначено сутність понять «іншомовна професійна підготовка», «іншомовна компетентність». Схарактеризовано мету, завдання, функції, специфічні особливості структури іншомовної професійної підготовки в закладах освіти України.

Ключові слова: *іншомовна освіта, професійна освіта, вища освіта, іншомовна професійна підготовка, професійна компетентність, іншомовна компетентність, структура, університет, коледж, Україна.*

Постановка проблеми. В умовах глобалізації, інтернаціоналізації, інформатизації та інтеграції сучасного суспільства, володіння іноземними мовами стає важливою умовою конкурентноспроможності фахівців на ринку праці, людини в суспільному житті. Актуальність та необхідність іншомовної професійної підготовки в закладах вищої освіти відображено в документах ЮНЕСКО, у яких основним гаслом ХХІ століття визнано тезу: «Вивчаємо мови впродовж життя»; Міжнародної програми «Освіта і навчання 2020» (Education & Training 2020), що передбачає обов'язкове вивчення іноземних мов; Національних мовних стратегій ЄС, у яких іншомовна підготовка розглядається як важлива складова фахової підготовки студентів, формування міжкультурної

компетентності. У контексті інтеграційних устремлінь України, входження до європейського освітнього простору, одним із стратегічних завдань реформування сучасної системи професійної освіти України стає впровадження іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах освіти з урахуванням досягнень європейських країн відповідно до таких документів Ради Європи, як: «Білінгвальна освіта: основні стратегічні завдання», «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning. Teaching. Assessment*, 2001), «Європейський мовний портфель», «Приведення екзаменів з мови у відповідність до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти», «Стратегічна програма розвитку для мультилінгвальної Європи – 2020», «Рекомендації з плюралістичних підходів до мов і культур», вимоги до Євроіспитів тощо.

Ми підтримуємо висновок дослідників, що ідеї мовної політики Ради Європи знаходять все ширшу реалізацію в нашій державі: збільшується кількість мов, що вивчаються; зростає кількість осіб, які володіють принаймні однією іноземною мовою; у закладах загальної середньої освіти започатковано вивчення кількох іноземних мов; в університетах збільшується кількість академічних годин на вивчення іноземної мови; у деяких закладах вищої освіти іноземна мова вважається другою робочою мовою (Безлюдна та Безлюдний, 2020).

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз психолого-педагогічних праць засвідчує, що науковці проблемі іншомовної підготовки майбутніх фахівців приділяють значну увагу, досліджуючи теоретико-методологічні підходи (О. Майборода, О. Лагодинський, О. Мисечко, О. Шумський та ін.), її специфічні особливості (В. Балабін, Т. Бутенко, О. Єфімова, Т. Жиденко, І. Конопляник, Г. Яворська, Н. Яцишина, D. Hymes, M. Lustig та ін.), методичні засади вивчення іноземних мов (Н. Бідюк, О. Локшина, О. Матвієнко, Н. Пазюра та ін.), вивчення іноземної мови в процесі підготовки фахівців різних спеціальностей (С. Абрамович, Н. Амеліна, А. Андрієнко, В. Батищева, Н. Вовчаста, С. Говорун, І. Демченко, С. Карнаухова, Л. Кнодель, Т. Костюкова, В. Махова та ін.), досвід зарубіжних країн (Н. Авшенюк, В. Безлюдна, Л. Пуховська, О. Першукова та ін.), формування професійної спрямованості іншомовної компетентності фахівців (І. Баценко, В. Борщовецька, В. Коростильов, Є. Мірошніченко та ін.), застосування інноваційних технологій у процесі іншомовної підготовки (М. Бовленко, С. Кубок, О. Полат, Г. Попова,

Н. Ушакова та ін.), проблеми іншомовного спілкування (І. Глазкова, Н. Логутіна, Л. Кравчук, С. Рогова та ін.) тощо. Проте, у зв'язку із швидкоплинними змінами в сучасному суспільстві, проблема іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах освіти України потребує подальшого ретельного дослідження, визначення провідних тенденцій її розвитку та функціонування, що дасть можливість сконцентрувати зусилля на стратегічних напрямках удосконалення професійної освіти України.

Мета статті – виокремити сутнісні особливості та специфічні характеристики професійної іншомовної підготовки в закладах освіти України.

Методи дослідження. Окреслена мета дослідження зумовила вибір комплексу взаємопов'язаних методів, а саме: методи теоретичного аналізу наукової та методичної літератури для з'ясування стану розробленості порушеної проблеми, визначення ключових понять дослідження; структурно-функціональний аналіз, що забезпечив дослідження структури іншомовної підготовки; структурно-логічний аналіз, що використовувався для дослідження особливостей професійної іншомовної підготовки в Україні; пошуковий метод, що використовувався для формування узагальнених висновків, оцінок, виявлення раціонального і практичноціннісного в наукових розробках із проблеми.

Виклад основного матеріалу. У Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» наголошено на важливості вивчення мови в житті кожної людини, у професійній діяльності й забезпеченні «збільшення» України на міжнародній арені, у міжнародному академічному, культурному та громадянському середовищі (*Указ Президента України від 12 січня 2015 року №5/2015 Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»*). За таких умов іншомовна підготовка набуває особливого значення в сучасній системі освіти.

Зазначимо, що поняття «іншомовна підготовка» було введене в науковий обіг наприкінці ХХ століття, виходячи з того, що іноземну мову доцільно розглядати не як навчальний предмет, а як освітню дисципліну, у якій гармонійно поєднується навчально-пізнавальний, виховний та навчально-діяльнісний аспекти. Це дозволяє розвивати мовленнєві механізми через розумінню культури і знання мови, забезпечує засвоєння знань, умінь і навичок читати, писати та розмовляти іноземною мовою (Павелків, 2019б). Тому іншомовну професійну підготовку розглядають як:

- складне й багатогранне поняття, що включає в себе як професійні знання в певній галузі, так і професійну мовну підготовку;
- глобальний процес професійного навчання, що спрямований на вивчення, набуття, засвоєння та реалізація всіх необхідних професійних знань та навичок, але іноземною мовою;
- процес становлення та розвитку складного інтегрального особистісного утворення фахівця, що дає змогу використовувати володіння іноземною мовою як засіб професійної реалізації та саморозвитку (Сніговська, 2016);
- процес кваліфікованого опанування студентами нерідної (іноземної) мови, що є засобом здобування як фахових, так і загальних знань (Павелків, 2019а);
- усебічна навчальна діяльність із метою покращення професійної іншомовної комунікативної компетентності, що є свідченням поступового розвитку рис полікультурної професійної мовної особистості (Хоменко, 2012);
- системне оволодіння іноземними мовами на основі міждисциплінарної інтеграції з урахуванням індивідуальних якостей особистості, спрямоване на досягнення такого рівня професійної іншомовної комунікативної компетентності, що забезпечить міжкультурне та міжособистісне спілкування для вирішення професійних завдань у полікультурному, мультлінгвальному глобалізованому суспільстві (Нітенко, 2015).

Це означає, що іншомовна підготовка акумулює в собі значний загальноосвітній та виховний потенціал, спрямований на підвищення рівня загальної та професійної культури, культури мислення, комунікації, готує до міжкультурної комунікації, оскільки в процесі опанування іноземних мов студентів доведеться проникнути в іншу систему цінностей і життєвих орієнтирів та інтегрувати їх у власну картину світу, власне світосприймання. Інакше кажучи, іншомовна підготовка має забезпечити гармонійну взаємодію майбутнього фахівця із глобалізованим інформаційно-технологічним суспільством (Хоменко, 2012).

Дослідження доводить, що іншомовна підготовка майбутніх фахівців виконує загальнодидактичні та спеціальні функції. Так, до загальнодидактичних функцій належать:

- освітня функція, яка відповідає за формування знань, умінь і навичок із іноземної мови та суміжних дисциплін;

- виховна функція, що спрямована на розвиток особистісних якостей, професійної спрямованості, розширення інтересів майбутнього фахівця;

- моніторингова функція, що визначає якість професійної підготовки, сприяє розвитку здатності до самоаналізу;

- практико-орієнтована функція, що мотивує до практичного застосування знань, умінь та навичок.

Спеціальними функціями іншомовної професійної підготовки є:

- комунікативно-лінгвістична, яка спрямована на становлення мовної особистості, формування навичок іншомовної комунікації як у майбутній професійній діяльності, так і в суспільному житті;

- професійно-компетентнісна, що відповідає за формування професійної компетентності;

- культурно-естетична, що сприяє розвитку загальної культури на основі вивчення культури та історії інших країн, її лінгвістичних особливостей (Сніговська, 2016, с. 46).

Важливою складовою іншомовної професійної підготовки є іншомовне професійне спілкування, яке на думку науковців є професійною міжособистісною взаємодією, яка відбувається під час навчально-пізнавальної діяльності та інформаційно-пізнавальної взаємодії. У цьому контексті саме міжособистісна професійна взаємодія забезпечує обмін інформацією, дає можливість під час спілкування враховувати особливості пізнавального й емоційного впливів і особливостей мовленнєвого та поведінкового етикету носіїв мови (Павелків, 2019б).

Необхідно підкреслити, що результатом професійної іншомовної підготовки є сформованість професійної іншомовної компетентності, яку розглядають як:

- внутрішню готовність і спроможність до іншомовного мовленнєвого спілкування, до комунікації іноземною мовою;

- систему, складовими якої є комунікативні та пізнавальні здібності, пізнавальна активність, мотивація, креативність та готовність до іншомовного спілкування;

- готовність до іншомовної діяльності в різних сферах згідно з пріоритетами особистості;

- функціональну мовну спроможність, передачу, інтерпретацію й обговорення значення, що передбачає взаємодію між двома або декількома індивідами, які належать до одних і тих самих або різних

мовленнєвих спілок, або між одним індивідом і письмовим або усним текстом;

- як здатність функціонувати в реальних умовах спілкування, тобто в динамічному обміні інформацією, де лінгвістична спроможність повинна пристосовуватись до прийому інформації як лінгвістичного, так і паралінгвістичного характеру (Вовчаста, 2018, с. 61).

Отже, професійну іншомовну компетентність доцільно розглядати як:

- комплекс знань, умінь та навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову у професійній діяльності і саморозвитку особистості, відбувається в процесі професійної підготовки студентів;

- сукупність мовної, мовленнєвої, соціокультурної компетентностей, особистісного загальнонавчального досвіду, набутого у процесі навчання, мотивів, цінностей. Водночас професійна іншомовна компетентність передбачає готовність до використання іноземної мови у професійній діяльності;

- інтегральна особистісно-професійна якість людини з певним рівнем мовної освіти, яка реалізується в готовності на певній основі до успішної, продуктивної та ефективної діяльності з використанням комунікативних та інформативних можливостей іноземної мови, забезпечує можливість ефективної взаємодії з оточуючим середовищем за допомогою відповідних мовних компетенцій (Секрет, 2010, с. 312).

На думку науковців, іншомовна професійна підготовка дозволяє формувати і провідні компетентності майбутнього фахівця, зокрема: навчально-пізнавальну, що дає змогу підвищувати якість знань, формувати вміння й навички практичного їх застосування на основі вдосконалення навчальної діяльності з оволодіння іноземною мовою; комунікативна, що забезпечує умови формування здатності особистості засобами мови здійснювати мовну діяльність відповідно до цілей спілкування і взаємодії в освітньому просторі закладу освіти; міжкультурна, яка є показником сформованості здатності майбутнього фахівця соціальної сфери людини брати участь у міжкультурній комунікації; соціокультурну, що передбачає усвідомлення й засвоєння найкращих зразків інших культур, толерантне ставлення до вивчення традицій, вірувань і стилю життя людей інших країни (*Енциклопедія освіти*, 2008, с. 409).

Структура іншомовної професійної компетентності тісно пов'язана зі структурою іншомовної комунікативної компетентності, у якій виокремлюють лінгвістичний (словниковий запас і граматики), соціокультурний (обізнаність зі специфікою культурних універсалій носіїв мови), соціолінгвістичний (здатність використовувати мовний ресурс залежно від мовної ситуації), стратегічний (здатність використовувати невербальну чи паралінгвістичну комунікацію під час нестачі звичайної), дискурсивний (уміння інтерпретувати інформацію з метою створення зв'язних текстів), соціальний (здатність до взаємодії з іншими учасниками комунікативного процесу) компоненти.

Цікавими є компетенційний підхід науковців до означення компонентів іншомовної комунікативної компетентності, які базуються на виокремленні різних компетентностей у складі іншомовної комунікативної компетентності, зокрема виокремлюють такі структурні компоненти: мовний (лінгвістичний), соціокультурний, рефлексивний (Абдрузякова, 2010); мовний, дискурсивний, соціолінгвістичний, стратегічний, соціальний (Микитишин, 2016); лінгвістичний, тематичний, соціокультурний, компенсаторний, навчальний (Архіпова, 2006).

Поряд із компетенційним підходом до визначення структури іншомовної компетентності існує функціональний підхід, за яким кожен компонент несе на собі різне смислове навантаження, виходячи з процесів, які його забезпечують. Так, пропонуються виокремлювати такі компоненти: мотиваційно-цільовий, когнітивний, операційний, рефлексивний (Галкіна, 2014); гностичний, комунікативний, емоційний (Власюк, 2012); мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, емоційно-вольовий (Чередніченко, 2017); гностичний, комунікативний, емоційний (Завіниченко, 2003).

Нам імпонує окреслення структури іншомовної компетентності в єдності таких компонентів:

- мотиваційно-аксіологічного, що складається з мотиваційного складника, що мотивує студентів до вивчення іноземних мов професійного спрямування й аксіологічного, що показує цінність та необхідність спілкування у професійній діяльності;
- когнітивного, який визначає сукупність знань із іноземної мови майбутніх фахівців, що представлені професійним вокабуляром, знаннями граматики, орфографії, стилістики іноземної мови в межах, необхідних для її використання в майбутній професійній діяльності;

- діяльнісно-поведінкового, який охоплює два контекста процесу формування іншомовної компетентності: діяльнісний як процес навчання, засвоєння, відтворення знань із іноземної мови у вигляді мовленнєвих та комунікативних умінь і навичок; поведінкову – як способи поведінки студентів у навчальній та квазіпрофесійній комунікативній діяльності іноземною мовою;

- рефлексивного, що вміщує здатність студентів до адекватної самооцінки досягнутого рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності та інших само-процесів – самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення у процесі вивчення іноземної мови (Павелків, 2019, с. 196-197).

На думку Н. В. Сорокіної (2010) складниками структури професійної іншомовної компетентності є такі компоненти:

- ціле-мотиваційний, що містить ціннісні орієнтири, мотиви, бажання, потреби, спрямованість особистості;
- когнітивно-діяльнісний як сукупність знань, навичок і вмінь;
- оцінювально-регулятивний, що передбачає самоаналіз, самооцінку, самокорекцію, самовдосконалення;
- індивідуально-психологічний, який відбиває професійно значущі якості.

Цікавим є підхід дослідниці до вибору показників критеріїв сформованості професійної іншомовної компетентності відповідно до змісту її компонентів, а саме:

- мотиваційний (бажання оволодіти професією філолога; розуміння необхідності вдосконалення власної трудової діяльності в галузі філології; стійкий інтерес до іноземної мови як засобу спілкування й самовдосконалення та нових технологій навчання, зокрема мультимедійних навчальних засобів; прагнення прояву креативності в розв'язанні професійних завдань);

- комунікативно-когнітивний (філологічні знання і сформовані відповідні навички та практичні вміння);

- рефлексивний (уміння аналізувати, оцінювати, коригувати свою діяльність, уміння самовдосконалюватися);

- особистісно-професійний (комунікабельність, емпатія, толерантність, компетентність, самокритичність, емоційна стабільність, творча активність, динамізм і самостійність) (Сорокіна, 2010).

Професійна іншомовна підготовка повинна здійснюватися, по-перше, на основі моделювання майбутньої професійної діяльності

фахівця, її ціннісного навантаження, що сприяє підвищенню мотивації діяльності, по-друге, на основі моделювання змісту професійної діяльності з метою використання можливостей іноземної мови під час формування мовленнєвої компетенції. Механізм формування іншомовної підготовленості полягає у впливі на процеси осмислення й регуляції, тобто розумові процеси. Тому в межах формування іншомовної підготовки не тільки засвоюється досвід реалізації мовленнєвої діяльності іноземною мовою, а й розвиваються мовленнєві навички, уміння та мовні уявлення (Русалкіна, 2018).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Проведене дослідження довело, що проблемою сьогодення в Україні стає оновлення змісту іншомовної освіти відповідно до вимог документів Ради Європи, загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, «Європейського мовного портфелю». Нова мовна політика потребує сучасних підходів до розширення професійної іншомовної підготовки, яка передбачає системне оволодіння іноземними мовами на основі міждисциплінарної інтеграції з урахуванням індивідуальних якостей особистості, спрямоване на досягнення такого рівня професійної іншомовної комунікативної компетентності, що забезпечить міжкультурне та міжособистісне спілкування для вирішення професійних завдань у полікультурному, мультлінгвальному глобалізованому суспільстві. Професійна іншомовна підготовка має великий педагогічний та виховний потенціал, оскільки вивчення іноземних мов дозволяє усвідомити інші цінності, культуру, історію, підвищити рівень професійної та загальної культури, залучити до міжкультурної комунікації.

Проведене дослідження не вичерпує всіх проблем іншомовної професійної підготовки. Перспектива подальших досліджень пов'язується нами з обґрунтуванням змістових та процесуальних засад іншомовної професійної підготовки фахівців різних спеціальностей у закладах освіти України та зарубіжних країн.

ЛІТЕРАТУРА

- Безлюдна, В., Безлюдний, Р. (2020). Іншомовна підготовка здобувачів вищої освіти в інформаційно-освітньому середовищі університету. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 1, 7-13 (Bezliudna, V., Bezliudnyi, R. (2020). Foreign language training of higher education applicants in the informational and educational environment of the university. *Collection of Scientific Works of Uman State Pedagogical University*, 1, 7-13).
- Власюк, Т. (2012). Іншомовна комунікативна компетентність майбутнього вчителя початкової школи як теоретична проблема. *Вісник психології і педагогіки*,

- 10, 7-11 (Vlasiuk, T. (2012). Foreign language communicative competence of the future primary school teacher as a theoretical problem. *Bulletin of psychology and pedagogy*, 10, 7-11).
- Вовчаста, Н.Я. (2018). *Теоретичні і методичні основи професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту*. Львів: Сполом (Vovchasta, N. Ya. (2018). *Theoretical and methodological foundations of professional foreign language training of future civil defense specialists*. Lviv: Spolom).
- Галкіна, В. (2014). Зміст і структура іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. *Вісник Національного університету оборони України*, 4 (41), 24-29 (Halkina, V. (2014). Content and structure of foreign language professional competence of future masters of military administration. *Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*, 4 (41), 24-29).
- Микитенко, Н. (2011). *Теоретичні основи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей*. Тернопіль: ТНПУ (Mykytenko, N. (2011). *Theoretical foundations of the formation of foreign language professional competence of future specialists in natural sciences*. Ternopil: TNPU).
- Нечепорук, Я. С. (2020). Поняття іншомовної професійної підготовки в льотній професійній освіті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 221-224 (Necheporuk, Ya. S. (2020). The concept of foreign language professional training in flight professional education. *Proceedings. Series: Pedagogical Sciences*, 221-224).
- Нітенко, О.В. (2015). *Іншомовна підготовка фахівців права в трицикловій системі вищої освіти: європейський досвід*. Київ : Центр учбової літератури (Nitenko, O.V. (2015). *Foreign language training of law specialists in the three-cycle system of higher education: European experience*. Kyiv: Center for Educational Literature).
- Павелків, К.М. (2019а). Іншомовна комунікативна компетентність майбутніх фахівців соціальної сфери: структура та зміст. *Інноватика у вихованні*, 9, 193-202 (Pavelkiv, K.M. (2019a). Foreign language communicative competence of future specialists in the social sphere: structure and content. *Innovation in Education*, 9, 193-202).
- Павелків, К. (2019б). Теоретичні засади іншомовної підготовки фахівців соціальної сфери в європейському освітньому просторі. *Педагогічний часопис Волині*, 2(13), 137-144 (Pavelkiv, K. (2019b). Theoretical principles of foreign language training of specialists in the social sphere in the European educational space. *Pedagogical journal of Volyn*, 2 (13), 137-144).
- Рибінська, Ю. (2013). *Методичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами креативного перекладу*. Київ: Астон (Rybinska, Yu. (2013). *Methodical bases of formation of foreign language communicative competence of future philologists by means of creative translation*. Kyiv: Aston).
- Русалкіна, Л. (2018). Специфіка іншомовної професійної підготовки майбутніх лікарів в умовах закладів вищої освіти. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 3 (62), 273-278 (Rusalkina, L. (2018). The specifics of foreign language professional training of future doctors in the

- conditions of higher education institutions. *Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynsky MNU. Pedagogical Sciences*, 3 (62), 273-278).
- Секрет, І. (2010). Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки)*, 2, 312 (Sekret, I. (2010). Foreign language professional competence: the problem of definition. *Collection of Scientific Works of Berdiansk State Pedagogical University (Pedagogical Sciences)*, 2, 312).
- Сніговська, О. (2016). Іншомовна підготовка як засіб формування професійної компетентності майбутніх дипломатів. *Зовнішні справи*, 2, 44-47 (Snihovska, O. (2016). Foreign language training as a means of forming the professional competence of future diplomats. *External affairs*, 2, 44-47).
- Сорокіна, Н. В. (2010). Професійна іншомовна компетентність майбутніх філологів у системі ключових освітніх компетенцій. *Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка*, 49, 81-84 (Sorokina, N. V. (2010). Professional foreign language competence of future philologists in the system of key educational competencies. *Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko*, 49, 81-84).
- Чередніченко, Г. (2017). Сутність і структура іншомовної професійнокомунікативної компетентності майбутніх інженерів-технологів харчової промисловості. *Міжнародний філологічний часопис (Науковий вісник НУБіП України. Серія Філологічні науки)*, 272, 151-159 (Cherednichenko, H. (2017). The essence and structure of foreign language professional communicative competence of future engineers-technologists of the food industry. *International Philological Journal (Scientific Bulletin of NUBiP of Ukraine. Philological Sciences Series)*, 272, 151-159).
- Хоменко, О. (2012). Іншомовна підготовка як невід'ємний складник вищої освіти в умовах глобалізації та інформатизації суспільства. *Вища освіта України*, 2, 55-61 (Khomenko, O. (2012). Foreign language training as an integral component of higher education in the conditions of globalization and informatization of society. *Higher Education of Ukraine*, 2, 55-61).

SUMMARY

Ogienko Elena. Foreign language professional training of future specialists in education institutions of Ukraine: essence and specifics.

The purpose of the article was to determine the essence and specific features of professional foreign language training. The intended purpose of the study determined the choice of a complex of interrelated research methods, namely: theoretical analysis of scientific and methodological literature, structural-functional, structural-logical analysis, search methods.

The results and practical significance of the study: it has been found that the problem of today in Ukraine is development and updating of internationally recognized documents for the sake of Europe, the Global European Recommendations for International Development, the European Modern Portfolio; the new modern policy will require modern approaches to expand professional foreign language training.

The key concepts of the study were clarified: "professional foreign language training", "professional foreign language competence".

It is proved that professional foreign language training involves systematic mastering of foreign languages based on interdisciplinary integration, taking into account individual personality qualities, aimed at achieving such a level of professional foreign language communicative competence that will ensure intercultural and interpersonal

communication for solving professional tasks in a multicultural, multilingual globalized society; professional foreign language training has a great pedagogical and educational potential, since the study of foreign languages allows to understand other values, culture, history, raise the level of professional and general culture, involve in intercultural communication. It is found that the purpose of professional foreign language training is a system of formed professional speech knowledge, abilities, skills and a complex of individual and psychological qualities of a person; foreign language training of future specialists performs general didactic (educational, monitoring, practice-oriented) and special (communicative-linguistic, professional-competent, cultural-aesthetic) functions, the result is the formation of professional foreign language competence; to determine the structure of professional foreign language competence, competence and functional approaches are used; foreign language professional training allows to form the leading competencies of the future specialist, in particular: educational and cognitive, communicative, intercultural, sociocultural.

It is shown that foreign language training in education institutions of Ukraine is aimed at ensuring the harmonious adaptation and interaction of the future specialist in the modern information technology society.

The conducted research does not exhaust all the problems of foreign language professional training. We associate the prospect of further research with substantiation of the content and procedural foundations of foreign language professional training of specialists in various specialties in education institutions of Ukraine and foreign countries.

Key words: *foreign language education, professional education, higher education institution, foreign language professional training, professional competence, foreign language competence, structure, university, college, Ukraine.*

УДК 796.015.52-022.231-048.56-053.6

Людмила Прокопова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-3731-0729

Світлана Гвоздецька

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-7744-7471

Андрій Красілов

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-6167-3151

DOI 10.24139/2312-5993/2022.02/159-169

КУРАТОР ГРУПИ ЯК СУБ'ЄКТ ВИХОВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Стаття присвячена роботі куратора академічної групи та дослідженню лідерських якостей студентів. Мета статті – дослідити діяльність куратора академічної групи як важливу ланку формування лідерських якостей майбутніх спеціалістів із фізичної культури. У ході дослідження застосовували методи теоретичного аналізу науково-методичної літератури, педагогічне тестування, методи математичної статистики. Визначено діяльність куратора, як суб'єкта виховання лідерських якостей студентів у контексті підготовки фахівців з